

مَجَلَّةُ فَلَاحِ تِجَارَتِ

سال اول

شماره ۱۱

۱ سنبله یونت تیل ۱۲۹۷

مقالاتی که با قید امضا درج میشوند خالی از رسمیت است

اعلان

در تعقیب اعلان سابقه که در تاریخ ۲۸ سرطان ۱۲۹۷ انتشار یافته عایدات کلیه شیلات و عمل صید ماهی سواحل جنوبی بحر خزر را که متعلق بدولت علیه است از سرحدات آستارا الی رود اترک بموجب این اعلان بطور مزایده برای مدت هفت سال باجاره واگذار مینماید هر کس طالب این اجاره باشد باید پیشنهاد خود را در پاکت سر بسته بعنوان وزارت فلاح و تجارت و فواید عامه و قید این عبارت : « پیشنهاد مزایده اجازه شیلات » از تاریخ فوق الی دو ماه یعنی تا ۲۹ سنبله مطابق ۱۴ دیحجه الحرام باین وزارت خانه بفرستد و هر یک از پیشنهادات با برات پنجاه هزار تومان اعتبار از بانک شاهنشاهی یا دارالتجاره معتبری باشد تا ترتیب اثر به پیشنهاد مزبور داده شود بعد از انقضای مدت دو ماه مراجعه پیشنهادات واصله خواهد شد هر یک مبلغ آن بیشتر و بهتر بصرفه دولت مقرون باشد به ترتیب اجاره بموجب مواد و شرایطی که این وزارت خانه مرتب خواهد نمود و واگذار خواهد شد و اگر پیشنهادی بدون سند اعتبار پنجاه هزار تومان باشد محل اعتنا نخواهد بود و مورد توجه نشده قرائت نخواهد گردید. در خاتمه متذکر میشود اشخاصی که پیشنهادی در این باب مینمایند باید شخصا صاحب اعتبارات کافی بوده اهلیت تصدی اداره شیلات را دارا باشند.

دبیر الملک وزیر فلاح و تجارت و فواید عامه

شورای عالی تجارت

جلسه اول

در تعقیب پیشنهاد این وزارت خانه و تصویب هیئت وزراء عظام و انتخاب نمایندگان دولت و تجار چنانکه در شماره های ۷ و ۹ مجله فلاح و تجارت اشاره شده است اولین جلسه شورای عالی تجارت طهران در چهارشنبه ۸ اسد در تحت ریاست عالیته حضرت آقای میرزا حسینخان وزیر فلاح و تجارت و فواید عامه وقت با حضور آقایان : حاج معین التجار - حاج امین الضرب - میرزا علی محمدخان اویسی - منصور السلطنه - صدیق حضرت - الکساندر خان طونیانس - ارباب کیخسرو - میرزا علی اکبر خان کاشف - حاج عباسقلی آقا - میرزا ابوطالب مدیر شرکت اسلامی - فقیه التجار - و حاج آقا محمد نراقی منعقد گردید . آقای میرزا حسینخان توسط لایحه مهمی مبنی بر تاریخ و اهمیت تجارت و اینکه ترقی کلیه ملل عالم از عهد قدیم تا امروز در سایه تجارت بوده و نسبتی که ترقی تجارت با صنعت و فلاح و امور اجتماعی حتی اوضاع سیاسی دارد و بالاخره معایب امور تجاری ایران و راه اصلاح آن ، جلسه را افتتاح فرمودند . هر یک از آقایان حضار اظهار تشکر نموده و آقای میرزا علی محمد خان اویسی مدیر کل فلاح و تجارت شرح جالب دقتی در تاریخ و اهمیت و وظایف شورای عالی تجارت و اثراتی که این مجلس در ترقی تجارت و ثروت ایران خواهد داشت ابراز نموده و بالاخره پس از مختصر مذاکراتی چون که ثلث اعضاء حضور داشتند بانتخاب هیئت رئیسه پرداخته شد و آقایان ذیل به اکثریت انتخاب شدند :

آقای حاج معین التجار با اکثریت ۹ رای از ۱۲ رای رئیس ، آقای میرزا علی محمد خان اویسی و آقای حاج امین الضرب با اکثریت ۸ رای نایب رئیس ، آقای میرزا علی اکبرخان کاشف و آقای ارباب کیخسرو با اکثریت ۹ رای از ۱۲ رای منشی ، آقای حاج عباسقلی آقا با اکثریت ۶ رای از ۱۲ رای تجویلدار .

جلسه دوم

پنجشنبه ۱۶ اسد در این وزارت خانه در تحت ریاست عالیته حضرت آقای دبیر الملک وزیر فلاح و تجارت و فواید عامه ، حاضرین : آقایان : حاج معین التجار - میرزا علی محمد خان اویسی - حاج امین الضرب - ارباب کیخسرو - میرزا علی اکبر خان کاشف - حاج عباسقلی آقا - صدیق حضرت - الکساندر خان طونیانس - فقیه التجار - شکوه الملک - حاج آقا محمد نراقی - میرزا ابوطالب مدیر شرکت اسلامی .

مذاکرات راجع به ملزومات اولیه و محل انعقاد اوقات جلسات .

جلسه سوم

چهارشنبه ۲۲ اسد در تحت ریاست آقای اویسی . حاضرین : آقایان : حاج امین الضرب - ارباب کیخسرو - کاشف - حاجی عباسقلی آقا - شکوه الملک - میرزا عبدالله خان کرکانی - الکساندر خان طونیانس - میرزا ابوطالب - فقیه التجار - حاج آقا محمد نراقی و حاج مهدی بنکدار ، مذاکرات در تعقیب مذاکرات گذشته راجع به ملزومات و تهیه اثاثیه و محل شورای عالی تجارت بالاخره پس از مذاکراتی چند و جلب توجه وزارت جلیله مالیه عمارت فوقانی کلیه پستال معین و مقرر شد که مبلغ هفتصد و پنجاه تومان هم از آقای حاج معین التجار برای تهیه اثاثیه و ملزومات استقرض شود .

ضیافت بشرف مستر سادارد قنسول امریکا

در این موقع که مستر سادارد قنسول دولت معظمه اتا زونی امریکا مقیم عدن بطهران آمده بود چون منتهای مساعدت و حسن استقبال برای تشیید روابط تجاری ایران و آمریکا نموده و مخصوصا در مسئله تجارت قالی ایران بامریکا که مذاکراتی بعمل آمده و عده کمال مساعدت را دادند برای تشکر و ابراز موافقت صمیمی که بین ملتین امریکا و ایران موجود است ، آقای حاج معین التجار رئیس شورای عالی تجارت در منزل خود در شب چهار

مانع و هراس در وادی تعالی و تکامل سیر نمایند ما را کاملاً امیدوار مینماید که ایران قادر خواهد بود که روابط تجارتي و تعرفهای کمرکی خود را تسویه نموده معاهدات دوستانه و تجارتي با مراعات تساوی و یگانگی با دول خارجه بسته و سیستم ترانزیت را در روسیه مجری و برقرار به بیند که بدین طریق بعد از جنگ یکدوره ترقی و سعادت مندی برای ما ایرانیان شروع و مفتوح گردد ، برای نیل به همین مقصود مهم است که شورای عالی تجارت اخیراً در تحت مراقبت دولت شاهنشاهی با شوق و شعف فوق العاده تشکیل شده است ، این شورای عالی تاسیس مرکزی برای حل مسائل تجارتي و صنعتی مینماید و وسائل و طرق ترقی تجارت بین المللی را فراهم نموده و برای پیشرفت این مقصود ایرانیان را تقویت و ترغیب خواهد کرد که بدین ترتیب زمینه را حاضر نماید برای موقع انجام آن که پس از جنگ خواهد شد و من متذکر میشوم که درین تغییرات مهم تجارتي و صنعتی مملکت و باز کردن منابع ثروت تا بحال بواسطه محذورات پلتيکی وعدم سرمایه کافی اقدامی نشده ، تجار ایرانی و وطن پرستان اعتماد مخصوصی بهم راهی و کمک مالی اهالی امریکا دارند که در آینه جبران مافات بشود ، بيموقع نیست که مختصری از مسئله تجارت قالی ایران با ممالک متحده امریکا ذکر شود : منع ورود اشیاء نفیسه با امریکا قالی ایران را هم ضمیمه نمود اگرچه این اقدام موقتی بواسطه جنگ بوده ولی بصنعت مهم ملی ما مؤثر شده و نه اینکه فقط صدمه سختی به کارگران ایران وارد آمد بلکه به تجارت بین ایران و امریکا که ما مایل هستیم با تمام قوای ممکنه او را مستحکم نمائیم نیز صدمه رسانید . جناب وزیر مختار امریکا و مستر سادارد اطلاع کامل دارند و اظهارات دولت ما را در خصوص استثناء قالی بواسطه اختصاص موقع ایران تصدیق مینمایند ما خوشوقتیم از شنیدن اینکه این مسئله مورد دقت کاملی بوده و عنقریب خواهیم شنید که بطور دلخواه ختم شده است .

من نمیتوانم نطق خود مرا پیش از اینکه شربت شیرین محبت را بسلامتی مهمانهای محترم بنوشم ختم نمایم ، امید وارم جناب وزیر مختار امریکا و خانم کالدول که بواسطه طول توقف و بواسطه احساسات دوستانه نسبت

شنبه ۲۲ برج اسد از جناب وزیر مختار دولت امریکا و مستر کالدول و اعضای سفارت مزبوره در حضور حضرت آقای وزیر فلاح و تجارت و فواید عامه و اعضای شورای عالی تجارت با افتخار مستر سادارد دعوتی نموده و پس از صرف شام آقای اویسی لایحه ذیل را از طرف رئیس شورای عالی تجارت قرائت نمودند :

آقایان عظام ! خوشوقتیم از اینکه امشب در اینجا مقدم مستر سادارد قونسول محترم امریکا را که برای بازدید و معاینه امور اقتصادی تشریف آورده تبریک بگویم ، توقف مختصر ایشانرا در طهران مغتنم شمرده از طرف شورای عالی تجارت احساسات صمیمانه و پیغامات دوستانه بدولت و ملت امریکا تقدیم دارم .

اینگونه باز دیدها را بایستی ترغیب نمود چونکه باعث از دیاد و استحکام روابط می گردد ، دوستی تاریخی که مابین ملت ایران و امریکا وجود داشته فقط بواسطه مرادفات طرفین و معرفت و وفوف تام و تمامی از آرزوها و احتیاجات یکدیگر تکمیل و تحکیم می شود . در اینجا لازم نمیدانم که از تمدن تاریخی و جمهوری قديمی و از ثروت طبیعی فوق العاده آن در معادن و مواد اولیه و از موقعیت مهم جغرافیا ئی آن که بمنزله يك حلقه و پیوندی مابین اروپا و هندوستان است و از مذهب اهالی آن یعنی اسلام که در واقع يك مذهب دمد کراسی با تمایلات تامی نسبت بسوسیا لیزم و در معنا اعلی و اکمل ان است و از همه مهمتر از روابط و ذکاوت ایرانیان در امور تجارتي تا زمانیکه اروپا تجارت شرق را در ربود و از تبادل ثروت لاینقطعی که میان آسیاء غربی ، هندوستان و چین برقرار است سخنی بگویم ، همیشه عرض میکنم که همیشه طرفدار آزادی تجارت بوده و میل داریم روابط تجارتي مستقیم منزله از حرص پلتيکی با تمام ملل عالم عموماً و یا ملت پر ثروت فعال قابل امریکا خصوصاً برقرار و مستحکم نمائیم ولی تا بحال موانع پلتيکی که تمام آقایان مسبقند مانع آزادی و توسعه امور اقتصادی ما بوده ولی اطمیناننا ایگه دول متحارب و مخصوصاً رئیس جمهوری ماهر کامل امریکا میدهند که تمام ملل ضعیفه و قویه میتوانند بدون

تکمیل و روز بروز تشدید بشود ، اظهار داشتند . آقای وزیر فلاح و تجارت و فوائد عامه در جواب آقای وزیر مختار شرحی در محسنات تزیید و تشدید روابط ایران و امریکا بیان و از عملیات و حسن رفتار ایشان و مخصوصا اقداماتی که در مدت اقامت خود در طهران برای استقرار و ترقی تجارت ایران و آمریکا نموده اند تشکر و اظهار امیدواری فرمودند . سپس مستر سادارد هم نطق مفصلی در تمقیب بیانات آقای وزیر مختار مبنی بر میل مفرط امریکا به تشدید روابط تجارتهای با ایران و مواعید جدی در همراهی دولت و ملت آمریکا برای ترقی تجارت این مملکت اظهار و مجلس با هیجان و سرور و افری از این روابط جدید تجارتهای بتوسط نطق و تشکر آقای حاج معین التجار خاتمه یافت . **منشی شورای عالی تجارت**

بایران بین ایرانیان معروف هستند و همچنین مستر سادارد که البته از این قبیل توقف خودشان عقاید و تصورات خوب را نسبت بایرانیان معتقد شده اند دولت مفرح و ملت محترم امریکا را از احساسات سادقانه و حسن عقاید ایرانیان نسبت بانها مطمئن نمایند که در آتی سبب ترقی و استحکام روابط تجارتهای بین دو مملکت فراهم گردد .

پس از آن آقای وزیر مختار شرح مفصلی مبنی بر تمجید تاسیس شورای عالی تجارت و اینکه این مجلس پیش از هر گونه مؤسساتی برای مملکت لازم و جای آن داشت که پنجاه سال قبل در تشکیل آن اقدام شده باشد و بالاخره دولت آنازونی چنانکه همواره آرزو داشته مخصوصا حالا منتظر و متوقع است که مناسبات ایران و امریک تائید و بوسیله شورای عالی تجارت روابط تجارتهای

فلاح و متعلقات آن

معلومات فلاحی

تشکیل مواد ، - مواد اصلیه ، - مواد بسیط و مرکب ، - تشکیل اجسام مرکبه ، - تجزیه اجسام ، - اشکال مختلفه اجسام ، - تشکیل مواد نباتی . -

ماده چیست ؟

ماده - بتوسط ترکیب و تجزیه معین شده که خاک و نباتات و حیوانات و جمادات و معدنیات و آب و هوا و تمام موجودات عالم از مواد تشکیل یافته و آن مواد عبارت از اجسام بسیطه یا عناصرند . شکل بسیار ساده ماده را عنصر گویند . هر چه قابل وزن و انهدام ناپذیر باشد عبارت از ماده است - عنصر قابلیت آن دارد که با عناصر دیگر ترکیب شود و همچنین مجددا از او مجزا شود - تا امروز بیش از هفتاد عنصر مکشوف نگردیده و خواص هر یک از آنها در علم شیمی داده شده است . اجسام دارای خاصیتی هستند که با یکدیگر ترکیب می شود این خاصیت را میل ترکیبی میگویند - اجسام عموما چه مفرد و چه مرکب دارای سه حالت مختلفه اند : بخار و مبعان و جمودی . بواسطه اثر حرارت اجسام بدین سه شکل مختلف دیده میشوند ، مثلا آب که یکی از اجسام مرکبه است (ترکیب از اکسیژن و هیدروژن H_2O) اگر صد درجه باو حرارت دهیم ی شکل بخار در میاید همپنکه درجه حرارت او از صد نزول نمود مبعان پیدا میکند و اگر درجه حرارت اینقدر نزول

کند که به صفر برسد منجمد میشود . عموما اجسام دارای همین سه حالت اند ولی چون فواصل بین ذرات آنها مختلف است درجه حرارتیکه آنها را بحالت بخار یا مبعان یا جمود در آورد مختلف است . مثلا اگر آهن یا مس یا طلا یا فلز دیگر را بخوا هم بحالت مبعان بیاوریم درجه حرارت دیگری که چندین برابر بیشتر از درجه حرا - رتیکه بخرا بمبعان بیاورد لازم است . اجسام مختلفه عنصری که اغلب در حیوانات و نباتات دیده میشود از قرار تفصیل ذیل است : هیدروژن Hydrogène - اکسیژن Oxygène - آزت Azote - کربن Carbone - گوگرد Soufre - فسفر Phosphore - سیلیسیم Silicium - پتاسیم Potassium - سدیم Sodium - کلر Chlorine - منیزیم Magnesium - آهن Fer - آلومین Alumine - ید Iode - مسانگان Magnanèse - تمام این عناصر مذکوره اصلیه نیستند یعنی نه چنان است که بدون آنها موجودات حیه صورت نپذیرند و نمو نکنند ، بلکه عناصر داخلیه نباتات و حیوانات عبارت از آزت Azote و اکسیژن Oxygène و هیدروژن Hydrogène و کربن Carbone و فسفر

همین عناصر که از حیوانات از زمین برآشت مجدداً بکار تشکیل دادن یک حاصل جدید دیگری می رود پس از این بیانات چنین مفهوم میشود که ایجاد تمام موجودات در طبیعت بواسطه ترکیب و تجزیه است و اصول مواد طبیعی هرگز فانی نمی شود ولی تغییرات جدید بر آن وارد می آید و از این بابت است که حکما فرموده اند در طبیعت هیچ معدومی موجود و هیچ موجودی معدوم نمی شود . مواد عنصری بخودی خود تغییر ناپذیرند یک ذره اکسیژن اکسیژن است و اکسیژن خواهد ماند بهر قسمی که این ذره اکسیژن در آتیه ترکیب شود هرگز انهدام پذیر نیست . یک ماده ممکن است در ماده دیگری حل شود و ظاهراً بنظر شما چنین خواهد آمد که در او معدوم گردیده بدون اینکه تغییری بحسب ظاهر آن ماده داده باشد چون نمک یا قند حل شده در آب ، این اثر را انحلال میگویند ، در طبیعت این عمل دائمی است چنانکه عناصر لازمه ترکیب نباتی و عناصر حاصل خیزی که در زمین موجود است باید اول در آب حل شوند تا قابل جذب ریشه و تمثیل نباتی گردند .

پس نبات در هنگام حیوة بواسطه ریشه از خاک و بوسیله برك از هوا جذب عناصر لازمه حیوة و نمایی خود را میکنند بدلیل اینکه اگر یک قطعه هیزم یا برك و قسمت دیگری از نبات را بسوزانیم مشاهده خواهیم کرد که مواد بخاری آن که عبارت از ازت و یدرژن و اکسیژن و کربن و گوگرد است به هوا میرود و مواد معدنی آن بشکل خاکستر می ماند . شما باعث تجزیه مواد ترکیب کننده آن شده اید و عناصر تشکیل کننده آنرا بحالت اصلی رجعت داده اید ولی اگر بطور دقت وزن خاکستر آن را بوزن کازها و بخار آب استخراج شده بواسطه احتراق اضافه نمائید بدون کم و زیاد مساوی با وزن چوبی که سوزانیده اید خواهید یافت ، پس این عناصر ترکیب می شوند نبات بوجود می آید ، همین ها به تغییر کلیل حیوان را بوجود می آورند پس اجساد و اجسام نامیه عموماً از یک دسته عنصر تشکیل شده اند و مواد ترکیب کننده آنها همین عناصر است .

مقوم الملك مهندس فلاح

Phosphore و پتاس Potasse و سود Soude و کلر Chlor و کلسیم Calcium و منیزیوم Magnesium است که بتوسط تجربه های دقیق شیمیائی معین شده که آلومین Alumine و مانگانز Magnanèse و ید Iode و اجسام دیگر محققاً برای ایجاد حیوان و نبات مفید است ولی نه انقدر که بی وجود این عناصر نباتات و حیوانات تشکیل نیابند بمقدار خیلی کمی در آلات حیوان و نبات دیده میشود . هوا از ازت Azote و اکسیژن Oxygène ایجاد شده (چهار خمس ازت یک خمس اکسیژن تشکیل هوا کرده) علاوه بخار آب و اسپد کار بنیک - Acide carbonique هم مخلوط دارد ، آب مرکب از دو عنصر : اکسیژن و هیدرژن است (H_2O) ، آهک عبارت از ترکیبات دو کلسیم است Carbonate de calcium یعنی ترکیب از کربن و اکسیژن و کلسیم شده . همین آهک را اگر حرارت دهیم کربن و یکمقدار از اکسیژن تجزیه میشود و آهک خالص میشود . چنین آهکی میل ترکیب با آب زیاد است ، اگر بمجاورت هوا گذارند جذب رطوبت هوا را میکنند . چون کربن و اکسیژن در بخار آبی که در هوا موجود است مجدداً تولید کربنات دو کلسیم Carbonate de calcium که آهک معمولی است می شود .

قطعه آهنی را اگر در محلول رطوبتی گذارند جذب اکسیژن میکنند و وزن کم میزند و تولید جسم زردی که عبارت از اکسید دوفر است Oxyde de fer میکنند اگر آن آهن را حرارت دهیم اکسیژنش میرود و باز همان آهن خالص باقی میماند . در طبیعت دائماً آثار شیمیائی شبیه بهمین آثار حاصل میشود بدون قدرت و فاصله - چون همیشه هنگام نمو نباتات عناصر مذکوره در خاک موجود است بوسیله آب بتوسط ریشه جذب نباتات میشود و تشکیل انساج آنها را میکنند و حیوانات از همین نباتات اغذیه میجویند ؛ پس تشکیل و ترکیب آلات آنها هم از همین عناصر مذکوره میشود و مدفوعات و مخروجات و اجساد آنها مجدداً بزمن بر میگرداند همان عناصری را که برای تشکیل خود گرفته و صرف نموده بودند -

تکالیف زارعین پس از درو و برداشت محصول

- ۲ -

شخم پس از درو

محسنات شخم پس از درو ، - مرتفع کردن نباتات هرز ، - تهیه آذوقه مواشی ، - محافظت املاح مفیده زمین ، - برطرف کردن کرمهای مضره ، - تهیه کوت نباتی . -

پس از درو را هم بعمل آورند. هرگاه زمین از یکدفعه شخم چنانکه باید و بشاید کننده نشود خاصه باکاو آهن موجوده لازم است که از طریق متقاطع مجددا شروع بشخم نموده و اراضی را بطوریکه همه جای آن کنده شود شخم نمائیم . مخصوصا خیلی مفید است که پس از این شخم زمین را هم ماله کشی نمائیم تا کلوخها مانع از نمو گیاه نشده و تمام مزرعه بیک حالت برآید . درخاتمه متذکر میشویم که هر قدر زمین هارا کوت بدهند چون در

این اقسام کوتها شخم های مختلفه و حبوبات زیاد یافت میشود که هر یک از اینها در جای خود از گیاه های هرز محسوب و برای زراعت مضر هستند همان اندازه لازم است که پس از درو شخم نمائیم تا بدین ترتیب این حیوانات منهدم شوند . محسنات شخم بهاره بر همه مبرهن و واضح است لیکن این شخم بدفعات ازان مفیدتر و بهتر است زیرا شخم بهاره فقط مخزن زمین را از حیث جمع آوری آب و هوا و حفاظت ان زیاد میکنند در صورتیکه شخم پس از درو با داشتن محاسن مذکوره علفهای هرز و تخم کوهای مضره را نیز برطرف می نماید .

امید وار است اگر ملاکین و زارعین ما مایل هستند که محصول سال آتی آنها زیاد شده و دوچار آفتی نشوند این عمل را بجای آورده و از حالا که مشغول چیدن غلات هستند بهر وسیله که ممکن است اراضی دروشده را بلافاصله شخم نمایند .

هر کس فوائد آنرا انکار دارد ممکن است در یک قسمت از ملک خود این عمل را امتحان کرده در صورتیکه محصول آن طرف نسبت نشده و از گیاه های هرز آسوده شدند در سنوات آتی در تمام قسمت املاک خود این عمل را مداومت نمایند .

منصور اسدالله - مهندس فلاح

عضوفنی اداره کل فلاح و تجارت

رای آنکه تخم گیاه های مضره روئیده و در شخم ثانوی تلف شوند بایستی بلافاصله پس از درو زمین را شخم نمود ، این عمل در ضمن اجازه میدهد که بعضی گیاه هاییکه مدت نمو آنها کم است وقوت زمین را هم نمی کاهند کاشته شوند . شخم بعد از درو یک وسیله است که زمین را کوت میدهد و مواد مفیده زراعتی را مانع از اتلاف میشود . بهاره اخیری بعضی املاح خاصه ازتی (شوره) nitrate که بواسطه باران و با آبیاری داخل زمین میشود اگر زمین را شخم نمایند و گیاهی نروید بمرور ایام املاح داخل انهار تحت الارض شده و بکلی بيمصرف میشود . در مواقع مهمانه پس از شخم اگر زمین را از گیاه هاییکه نمو آنها سریع است چنانکه در شماره (۱۰) ذکر کرده ایم که بکار کوت و آذوقه میخورد ، کشت نمائیم بسیار خوب است و هرگاه وسایل زیر خاک کردن ان که قسمی کاو آهن پهن لازم دارد نباشد و برای دو اب هم علوفه نداشته باشیم همین گیاه ها را چیده و برای مصرف حیوانات باید بکاربرد ، در صورتیکه این عمل اشکال داشته باشد و یا حیوانات کم و گران باشند ممکن است بهمان آبیاری و شخم پس از درو قناعت نمائیم .

فوائد شخم پس از درو زیاد است علاوه بر اینکه مانع از اتلاف املاح مفیده و سبب انهدام گیاه های مضره میشود کرمهاییکه در زیر زمین جای گرفته اند بروی خاک میایند پرندگان و مرغهای خانگی که برای برچیدن حبوبات بمزارع محلی میروند این کرمها را که از قبیل تخم ملخ و زنبور ط-لائی و اقسام کرمهای مضره فلاحی هستند خورده و برطرف مینمایند ، علاوه بواسطه تابش اقیاب بقیه آنها هم تلف میشوند و مخصوصا ما زارعین و ملاکین خود مانرا با اهمیت این مسئله متوجه و آنها را نصیحت مینمائیم که هر طوری هست اگر چه بگرفتن عملجات و کاو های فوق العاده باشد در ضمن آنکه مشغول جمع آوری خرمن و حمل به انبار هستند هر چه زودتر شخم

کمپانیهای بیمه

Compagnies d' Assurances

مستقلات خود را بعنوان اعانه بیک کمپانی بیمه ضد حریق داده و در صورت حریق تمام خسارات را از کمپانی دریافت دارد .

یک نفر کارگر فقط بقوت بازو نان میخورد شاید یکروز بواسطه بیماری و یا بیماری از گرسنگی تلف گردد از برای تامین حیوة مقتضی است کار خود را در کمپانی متناسبی بیمه نموده و در صورت مرض و بیماری تمام مزد را از کمپانی بگیرد .

یک نفر مستخدم اداره مطابق با عایدات خود مخارج دارد و اگر لباس او پاره شود نمیتواند مبلغ گزافی از برای خریدن لباس تهیه کند پس احتیاطا خوبست لباسهای خود را بیمه نموده که هر وقت پاره شود کمپانی بگذردت لباس نوجوهت او اتیاع کند .

یک نفر زارع از حاصل قطعه زمین خود نان میخورد و ممکن است یکسال نکرک و آفت او را بی خانمان سازد اما اگر همه ساله مبلغ مختصری بکمپانی بیمه ضد آفت بدهد همه وقت معیشت او تامین شده است .

تاجری چندین کرور خرج کرده و کشتی تجارته ساخته است مگر در دیده میشود کشتی به تخته سنگی خورده و ثروت او زیر آب میرود اما اگر کشتی بیمه شده باشد ضرب المثل معروف: « مگر کشتی تو غرق شده » بيمورد خواهد بود .

جوهر فروشی چند کرور جوهر در حجره داشته که دزد برده است و اگر اداره تأمینات مرتکب را کشف نمود او بکلی ورشکست است اما در صورتیکه آنها را بیمه کرده باشد از دزدی باکی نداشته و قیمت تمام جوهر های خود را از کمپانی بیمه اخذ میکنند ، اینست خدماتی که بیمه به عالم انسانیت نموده و نه تنها فقرا و مساکین را دستگیری میکند بلکه از برای معمولین و سرمایه داران نیز بسی سود مند است .

در منازعه و در مقاومت با طبیعت اروپا آنها بوسیله علم و صنعت بر هر مانعی فایق آمده و هر چه را که از پیشرفت امور اجتماعی جلو گیری مینمود بر طرف داشته اند همانطوریکه در مقابل طغیان رود خاها و انهار سدهای عظیم نباشد در مقابل قضا و قدر و بلایای ارضی و سمائی که متوجه اهالی میشد بیمه ایجاد نموده اند .

فهمیدن اصول بیمه بسیار سهل و عبارت از قرائن دادیست که دونفر عمر و وزید با هم گذاشته عمر و متعهد میشود که همه ماهه مبلغ معینی بعنوان اعانه پرداخته و زید در مقابل خود را موظف بداند که اگر در نتیجه بعضی بلایا و اتفاقات ، خساراتی بعمر و وارد آید جبران نماید . متعاقب این اصول امروز کمپانیهای بیمه Compagnies d' Assurances در تمام اروپا و قطعات دیگر متمدنه عالم شایع و از مؤسسات عالیه تمدن بشمار میروند .

اولین کمپانی بیمه در قرن چهاردهم مسیحی در ایتالیا ایجاد شد ، قصد آن نقصان دادن خساراتی بود که در آن زمان از غرق جهازات تجارته مکرر متوجه تجار میکردید . امروز کمپانیهای بیمه توسعه یافته و شوع آنها بقدریست که هر چیز آسیب پذیر بیمه میگردد : خانه و ابنیه از حریق ، کشتی از طوفان ، عمده از بیماری ، لباس از کهنه گی . انسان از مرگ ، تاجراز ورشکستگی ، جوهر و مال التجاره از دزدی ، زمین از طغیان آب ، حاصل زراعتی از آفت ، میوه ارتکرک ، چهارپایان از امراض مسریه ، عارض از حکم محکمه و قمار باز از بد نقشی بیمه میشوند .

یک نفر از عایدات چند باب مستغل گذران میکند ممکن است حریق آنها را منهدم و مالک را بحالت فقر و افلاس بیندازد از برای جلو گیری از حریق چه بهتر ازینست که همه ساله مالک مبلغ مختصری از مال الاجاره

مشروط بر اینکه مجموع وجوهی که از یک یا چند کمپانی دریافت می‌دارد از مقدار خسارات وارده تجاوز نماید.

۳ - قبله باید کتبی، نسخین و محتوی اطلاعات ذیل باشد: اسم و محل سکونای بیمه شده و قید اینکه آب‌سخت‌خا و یا بوسیله دلال و یا عامل و نماینده اشیاء را بیمه نموده است - اسم وارزش و جنس اشیاء بیمه شده - طول مدت بیمه - تاریخ شروع و خاتمه قبله - اعانه سالپانه یا ماهپانه که بیمه کننده دریافت می‌دارد - مقدار اشیاء بیمه کشته و در صورت منازعه چه اشخاصی صلاحیت حکمیت را دارا خواهند بود؟ - علاوه بر این شرایط ممکن است طرفین بمیل خود شرایط دیگری در قبله قید نمایند.

۴ - تقاب و اشتباه کاری غدن و مجازات خواهد شد. هرگاه معلوم شود که یک نفر در قبله اظهارات کاذبانه کرده قبله لغو و تعهدات بیمه کننده ساقط می‌شود و اقساطیکه پرداخته شده به بیمه کننده تعلق خواهد گرفت و نیز هر چند اظهارات کاذبانه بیمه شده تاثیراتی در سانسحه روی نداده و با خسارات بی ارتباط بوده و تغییری در مبلغ آن نداده باشد باز بیمه کننده از ادای وجه غرامت معاف خواهد بود - چون مهم ترین وظیفه بیمه شده پرداخت اعانه میباشد هرگاه اعانه خود را نپردازد قبله لغو گردیده و اقساط گذشته به بیمه کننده تعلق خواهد گرفت.

درازای دریافت اقساط، بیمه کننده مکلف است در صورت حادثه تمام خسارات اشیائی را که بیمه کرده بپردازد.

۵ - هم چنین بیمه شده باید تعهد کند که تمام قوای خود را برای جلوگیری از پیش آمدن وقایع بکار برده، در صورت وقوع در محدود بودن آن سعی کند و اگر تقصیری متوجه مالک گردد کمپانی از پرداخت وجه غرامت معذور خواهد بود.

۶ - در بعضی مواقع محدود که قانون آنها را قید کرده و مخصوصا در صورتیکه سه ربع از اشیاء بیمه شده منهدم گشته باشد شخص بیمه شده حق دارد باقی مانده اشیاء را بکفائی واگذار و وجه خسارت کلی در مقابل قیمت تمام اشیاء خود دریافت دارد و در مواقع دیگر حق مطالبه غرامت فقط باندازه خسارات وارده می‌شود.

۷ - مبلغ اعانه که بیمه شده متعهد می‌شود با اقساط

کمپانی بیمه بردو قسم است کمپانی های بیمه اقساطی Compagnies d' Assurances à primes و کمپانی بیمه ذوجانبین Compagnies d' Assurances mutuelles در کمپانی اقساطی بیمه کننده وجهی سالپانه بعنوان اعانه از بیمه شده دریافت داشته و بیمه شده مکلف است خواه بلائی روی داده یا خیر اقساط خود را مطابق با قبله که امضاء نموده بپردازد.

در کمپانی بیمه ذو جانبین بیمه کننده نیز بیمه شده می باشد یعنی چند نفر با هم قرار می‌کنند که هرگاه تا مدت معین آسیبی بر علاقه جات آنها وارد آید دیگران بسهمی که معین کرده اند جبران نمایند و در صورت بیمه شده شهریه و اعانه نمی‌پردازد. در کدسیویل Code civil یا قانون عرفی فرانسه کمپانیهای بیمه در ردیف تاسیسات تجارتي شامل نفع و ضرر قرار گرفته و قوانین چندی از برای آنها وضع شده است که بطور اجمال نگاشته می‌شود:

۱ - عموماً تمام اشیاء آسیب پذیر قابل بیمه بوده و قبایلهای آنها را قانون می‌شناسد - قانون از برای قبایلهای بیمه سه جنبه قائل بوده و آنها را بین اثنین شرطی و محتمل - النفع و الضرر میدانند یعنی طرفین هر یک تعهداتی کرده و منافع یکی از آنها در صورت تخلف بدیگری تعلق می‌گیرد و نیز تاثیر پذیر و مطمع اتفاقات بوده و مسئولیت نفع و ضرری که بطرفین وارد می‌آید برعهده خود آنهاست.

۲ - عمل بیمه هیچوقت عمل تجارتي نبوده و نباید منافع عاید بیمه شده گردد یعنی قانون اجازه نمیدهد که بیمه شده بیش از خسارات وارده وجه غرامت دریافت دارد. اگر چندین کمپانی بیمه چیز واحدی را بیمه کرده باشند در صورت آسیب کمپانی که قدیمی ترین قبله را امضا نموده تنها از عهده غرامت برآمده و کمپانیهای دیگر بادای وجهی مکلف نیستند - اگر در قبله اول قیمت تمام اشیاء بیمه نشده باشد باید غرامت را مطابق با مقداریکه بیمه کرده بپردازد، بقیه وجه غرامت را کمپانیهای دیگر بترتیب تاریخ قبله خواهند پرداخت - بنا برین هر چند قید شده که بیمه یک چیز بیش از یک مرتبه ممکن نیست ولی مالک حق دارد چندین قبله مختلف نوشته

و علاوه دو قسم بیمه دیگر را بهمه میگیرند: ۱- بیمه مستاجرین - که عبارت از وجه خسارتی است که مستاجرین موظفند بمالکین جهت خساراتی که در طول مدت اجاره بخانهها وارد آمده بردارند و کمپانی آنی وجه غرامت را بیمه میکند. ۲- بیمه همسایه -- و آن عبارت از وجهیست که ساکن خانه که حریق در آن واقع شده باید در مقابل خسارات وارد به همسایهای خود بردارد و آن وجه را نیز کمپانی بهمه میگیرد. مبلغ اعانه و اقساطی که کمپانی دریافت میدارد و با موقعیت خانه و مصالحه از برای ساختمان بنا بکار برده اند و محل و وضعیت و اقسام عمارات هم سایه تغییر پذیر است.

بیمه ضد تکرک - از آنجائیکه تکرک همه ساله ۳۶ میلیون فرانک حاصل زراعتی فرانسه را منهدم می سازد، کمپانیهای بیمه متعدد برضد تکرک درانمملکت ایجاد گردیده و هر گونه آسیب که از این آفت برسد تامین میشود: غلهجات و میوهجات و مراتع طبیعی و مصنوعی و نباتات مختلف عموماً تامین میگردند.

بیمه حیوانات - کمپانیهای اقساطی و ذوجانبین متعدد حیوانات مخصوصاً: گاو، و خوک، و اسب، و خرگوش و گوسفند، و بز، و غیره را بیمه میکنند.

بیمه حیوته - در قرن هجدهم مسیحی در انگلستان مرگ و حیوة انسان را نیز موضوع بیمه قرار داده و در قرن نوزدهم تاسیسات متشابه در فرانسه ایجاد و امروزه اهمیت بسیار پیدا کرده اند آنها بر دو قسمند:

۱- کمپانیهای اقساطی که اعانه سالیانه از شخصی دریافت داشته و او را بیمه میکنند یعنی شرط مینمایند که اگر آنشخص فلان مقدار عمر کرد مبلغ معتناء بهی دریافت دارد و اگر قبل از رسیدن بان سن فوت نمود مبلغ مخصری بورثه او بدهند.

۲- چند نفر باهم شریک گشته و یک مبلغ روی هم میکذارند و تاریخ را در قباله معین میکنند که در آن تاریخ مبلغ مزبور بامناف آن و سهم مرده ها بین شرکائی که زنده مانده اند تقسیم گردد.

بیمه های صنعتی - بیمه های صنعتی کار انسان را بیمه کرده کارگر را از بیماری و بیماری و هر گونه

بپردازد و کول برضایت طرفین و با شرایطی چند تغییر پذیر است.

اقسام مختلف کمپانیهای بیمه

کمپانیهای بیمه دو قسم مخاطرات را تامین میدهند: مخاطرات بحری و مخاطرات ارضی.

کمپانیهای بحری - کمپانیهای بحری تمام چیز هائیکه دارای قیمت بوده و ممکن است از مسافرین دریا آسیب یابد بیمه میکنند.

مثلاً: کشتی و اسبابهای آن، آذوقه کشتی، اجرت و مواجب خنده، مال التجاره محموله، منافعیکه از مسافرت عاید میگردد و غیره بیمه میشوند، ممکن است تمامی و یا قسمتی از اشیاء فوق را از برای مدت معین بیمه نمود. بعضی از کشتیها مطابق باپیش بینی، مخاطرات سفر، رفتن و برگشتن و یا یکی ازین دو و با مقدار معینی از راه را بیمه میکنند. در قباله علاوه بر مطالبی که در قباله جات هر گونه بیمه ذکر میشود اطلاعات ذیل نیز باید قید گردد: نام کشتی و ناخدای، بندریکه کشتی از آن حرکت میکنند، بنادری که کشتی مال التجاره میبذرد، بنادری که کشتی در بین راه توقف مینماید، بنادری که مال التجاره از برای آنجا حمل میگردد، نام شهری که کشتی بان ورود میکنند، راهی که کشتی در حین مسافرت خواهد پیمود و غیره.

تمام مخاطرات بحری موضوع بیمه میباشد مخصوصاً طوفان، فرونشستن در شنزار، حریق و شکستن کشتی، افتادن کشتی بسواحل غیر مرغوب، برخوردن به تخته سنگ و یخ های بحری (آیسبرگ Icebergs)، تغییر اجباری راه، توقیف، غارت، گرفتاری بدست دزدان دریائی، اعلان جنک، غرق و توقیف و معاوضه بمثل دول متخاصم و غیره.

کمپانیهای ارضی - مهم ترین بیمه های ارضی از اینقرارند:

بیمه های ضد حریق - این کمپانیها ابنیه و اثاثالیت و اشیاء نفیس و لباس و حاصل و انبار های غله و درختان چنکلهها و اشیاء دیگر را از حریق بیمه میکنند

اتفاقی که باعث نقصان بافتن اعضای وی گردد تامین میکنند و آنها بر دو قسمند :

۱ - عمده همه ماهه مبلغی بکمپانی پرداخته و در موقع بهکاری اجباری مزد معمولی خود را از کمپانی دریافت میدارد .

۲ - عمده مبلغی بکمپانی بیمه میدهد که اگر در موقع کار اتفاق سوئی جهت وی روی دهد و یکی از اعضای بدن او ناقص شده و مانع از کار گردد سرمایه جهت کسب از کمپانی دریافت خواهد داشت ، البته سرمایه دریافتی با مخاطرات کار و یا مبلغی که قبلا داده متناسب میباشد . درین قبیل بیمه ها اغلب صاحبان کارخانه و ارباب کار عمده جات خود را در کمپانی بیمه میکنند . بیمه های صنعتی به بعضی قوانین خصوصی مطیع و باید با اجازه دولت تاسیس شوند ، دولت نیز در عملیات آنها مراقبت و تقفیش کامل بعمل میآورد .

جدول ذیل تعرفه اقساط سالیانه را که کمپانی بیمه حیوتی از برای تخصیص دادن سرمایه دریافت میدارد نشان میدهد ، اعداد ذیل از برای یک سرمایه صد فرانک بوده و هر قدر سرمایه از صد فرانک بیشتر باشد بهمان نسبت بر اعداد جدول افزوده میگردد :

مبالغی که بیمه شده باید در سال از برای دریافت سرمایه صد فرانک پردازد :			
اگر بخواید که سرمایه در سن ۵۰ سالگی با و داده شده و یا در صورت مرگ بورته وی تعلق یابد :	اگر بخواید که سرمایه در صورت حیوة در سن ۵۰ سالگی بخود او داده شود :	اگر بخواید که سرمایه در پس از مرگ بورته او داده شود :	سن بیمه شده در موقع نوشتن قباله :
۳۰۳۹ فرانک	۱۰۸۵ فرانک	۲۰۱۶ فرانک	۲۱ سال
۳۰۹۹ فرانک	۲۰۳۴ فرانک	۲۰۳۵ فرانک	۲۵ سال
۵۰۱۴ فرانک	۳۰۲۶ فرانک	۲۰۶۷ فرانک	۳۰ سال
۷۰۰۸ فرانک	۴۰۴۸ فرانک	۳۰۰۷ فرانک	۳۵ سال
۱۰۰۹۷ فرانک	۸۰۰۹ فرانک	۳۰۵۹ فرانک	۴۰ سال

بدبختانه تا کنون کمپانی بیمه در ایران ایجاد نگردیده و تمام بلایای طبیعت متوجه اهالی شده و خسارتهای فراوان وارد میآورد . امروز ایجاد یکی از کمپانیهای مزبور واجب و فوائد عمده خواهد رسانید . پیداست که در ایران کمپانیهای بیمه بحری بواسطه نداشتن بحریه تجارنی بیفایده و بیمه ضد حریق تنها در ایالتهای شمالی ایران و مخصوصا در گیلان مفید خواهد بود ؛ برخلاف از برای ولایت طهران کمپانی بیمه بر ضد سن خوار کی بسیار لازم و اگر تاسیس گردد نه تنها ضراهایی را جبران نموده بلکه بهترین علاج از برای دفع سن خواهد بود ، زیرا بدون شك چنین کمپانی قباله چندین ساله با مالکین نوشته و از برای اینکه کمتر مجبور پرداخت وجه غرامت گردد خود در حدود دفع و بر طرف نمودن سن بر میآید علی الخصوص اگر دولت مصارفیکه از برای این کار پیش بینی نموده بصالح دید این کمپانی بکار اندازد . هم چنین کمپانی بیمه ضد ملخ خوار کی در جنوب ایران مهم خواهد بود . کمپانی دوم که تاسیس آن نیز لزوم کلی دارد کمپانی حیوتی است ، چه مطابق با اصول انسانیت رعایت پیری در تمام دنیا لازم و هیچکس نمیتواند از پیر مردان انتظار کار کردن و زحمت کشیدن داشته باشد درین صورت کمپانی بیمه حیوتی باید تاسیس شود که از جوانان وجه مختصری همه ساله اخذ نموده و در سن پنجاه سالگی سرمایه معتدایی بانها پردازد که آنها بکار انداخته و یا از منافع آن زندگانی کنند و یا اگر قبل از پنجاه سال فوت کنند اطفال کوچک آنها امید واری داشته باشند . همانطوریکه دولت فرانسه تاسیس این کمپانیها را بهمه گرفته و تجار را در مساعدت تشویق نمود دولت ایران نیز میتواند از حالا بدون احتیاج بسرمایه وسایل تاسیس آنها فراهم و اجرای عملیات را بدیگران واگذار نماید .

توجه وزارت جلیله فلاح و تجارت و فوائد عامه را بدین پیشنهاد بحریه جلب مینماید .

لرستان امروز

اوضاع طبیعی - اقتصادی - احصائی بروجرود و لرستان . -

جایلق و بختیاری هم از حیث مجهولیت کمتر از لرستان نبود مصنف اوضاع آنجا را هم از هر حیث تهیه نموده ضمیمه جغرافیای لرستان کرده و مجموعه خود را تکمیل نموده است .

بدیهی است خوانندگان مجله فلاحات و تجارت متوجه زحمات مصنف شده و خدمت ایشان را در راه معارف ایران تقدیر خواهند کرد .

اداره

باب اول

بروجرد

ولایت بروجرد منقسم به پنج قسمت میشود : بروجرد - سیلاخور علیا - سیلاخور سفلی - جایلق و بختیاری .

۱ - بروجرد

جنگه بروجرد که واقع است مابین سیلاخور علیا و سفلی مساحت سطحش ۲۲ هزار جریب مربع است و از سطح اقیانوس ۱۱۷۰ متر ارتفاع دارد، جمعیت آن سی الی چهل هزار نفر است آب و هوایش خوب و اندکی مرطوبی است، شهر بروجرد در وسط آن واقع شده و از حیث ساختمان چندان قابل توجه نیست مخصوصاً قسمت جنوبی آن بواسطه اغتشاشات اخیره نظر بمجاورت با الوار مخروبه شده و فقط قسمت شمالی که يك قسمت عمده اش معروف بمحله صوفیان است آباد و دارای خانه های خوب و نسبتاً تمیز است .

بنای شهر بروجرد را بعضی از مورخین ایرانی بمنوچهر نسبت میدهند و در آبادی آن اقوال مختلفی دارند

مقدمه - میتوان ادعا کرد تا امروز هیچیک از علمای جغرافیا حتی ماورین دولت که به حدود لرستان رفته اند تمام نقاط آنرا گردش نکرده و از اوضاع آنجا اطلاعات صحیحیه بدست نیاورده اند و فقط آن قسمتی که در نظر سیاحان مکشوف و نسبتاً معلومات آنها وسیعتر است قسمتی است که از بروجرد از راه چالانچولان و هرو بخرم آباد و از خرم آباد ارگردنه کیلان بدزفول می رود و قسمت عمده لرستان خصوصاً پیشکوه بکلی در بادیه جهل و خفا مستور مانده است .

مصنف تمام لرستان را گردش نکرده و اگر چه چندی در خاک لرستان اقامت و در حدود بیلاقات طوائف عمده بیرانوند (بهراموند) و سکوند و والوند و کاندرحمت بوده و بعضی یاد داشتهای خصوصی از آداب و اخلاق و اوضاع جغرافیائی آنجا برداشته است معذک اقرار دارد که عسری از معشار اوضاع لرستان را شخصاً اطلاع نداشته و این مجموعه، مختصر مبنی بر نوشته های رؤسای الوار و ترکیبی است از کلیه اطلاعات واقفین باحوال و اوضاع لرستان، توضیح آنکه موقع اقامت مصنف در بروجرد اتفاقاً کلیه رؤسای عشایر لرستان برای ملاقات حکومت در بروجرد بودند مصنف برای هر طایفه بچندین نفر از رؤسای آنها دستور العملهای لازمه داده و بوسایل مختلفیه اطلاعات جامعی از آنها و از ملاحظین محلی بدست آورده این اطلاعات را ضمیمه یاد داشتهای خود نموده و جغرافیای لرستان امروز را که بمروور در مجله فلاحات و تجارت خواهیم خواند پس از ۲۹ ماه زحمت تصنیف نموده است .

و چون اوضاع بروجرد و سیلاخور سفلی و علیا و

دومرتبه است که در وسط باغ واقع شده اند سابقاً اشجار بقدری زیاد بوده که تقریباً از شهر تا نصف دامنه کوه گرو غیر مرئی بوده ولی امروز یکسره خراب و الوار اشجار آنها از بیخ و بن کنده اند، مخصوصاً جنوب بروجرود که بکثرت اشجار معروف بوده بکلی بیدرخت است. در جنوب بروجرود رود بزرگی معروف بروسیلاخور که همان سر چشمه رود کارون است جاری است، جنب این رود از کوههای حسوند و خاک کودرزی میباشد که پس از عبور از بحرین معروف برود دزفول شده و داخل کارون میگردد. حوزه بروجرود را باید یکی از بهترین نقاط مصفای ایران دانست: تقریباً در هیچوقت از سال محوطه بروجرود خالی از سبزه نیست و در میان سبزه های طبیعی اقسام گلهای رنگا رنگ دیده میشود که باعث جاب دقت و نظر عابرین است بهمین جهت این شهر را دار السور بروجرود گویند در وصف بروجرود گفته اند:

گرچه سپاهان بهشت روی زمین است

لیک نیرزد یک بهار بروجرود

کلیه آب بروجرود از کوه گرو است که در جنوب این شهر واقع شده و چهار نهر بزرگ که هر یک بمنزله رودی بزرگ هستند شهر را مشروب مینمایند: یکی ماء الشهر که از دهات کودرزی میاید و در بالای شهر بیلاجوی معروف است، دوم نهر طیبخ که از عقب تپه معروف چقاسرخز جاری است و املاک تحت آن معروف بزیر جوی میباشد و انتهای آن نهر تاملک جهان آباد است، نهر دیگر که از گود میاید موسوم بسرای گرم آباد است، برود خانه سیلاخور میریزد و منقسم بشش شعبه میشود دو شعبه آن بقریه شخبری میرود، دو شعبه دیگر بملک فیال، یک شعبه دیگر آن بجوی راست و شعبه ششم بمزرعه دالان دشت میریزد. قسمت چهارم از انهار بروجرود قابل ذکر نیست.

بقیه دارد

محمد علی مجد - فطن السلطنه

عضو اداره کل فلاح و تجارت

بعقیده صاحب معجم البلدان تازمان حموله (گویا سیدی است که قبرش در بروجرود میباشد) وزیر ابودلف این شهر خیلی کوچک و بی اهمیت بوده ولی پس از اقامت مشار الیه در بروجرود اهمیتی پیدا کرده و رو بترقی گذاشته است. بعقیده صاحب مرآت البلدان برکیارق در سنه ۴۹۳ هجری که از اصفهان بیفداد میرفت در بروجرود کلیه قشون خود را احضار کرده و برای پسر خود ملک شاه بیعت گرفت و در همانجا مرد. در هر حال این شهر اینهمه معروفه ندارد، ارك حكومتی که از ساختمانهای مرحوم شاهزاده محمد تقی میرزا حسام السلطنه بوده امروز بکلی مخروب است و نیز باغ شاه که در بالای تپه اشکوهی ساخته و دارای عمارات عالیه و دریاچه قشنگی بوده در تحت اثر غارت الوار بکلی مخروب شده بطوریکه بهیچوجه اثری از آن باقی نمانده است. اما کن قابل الذکر بروجرود فقط قبرستانی است معروف بقبرستان صوفیان که گردشگاه اهالی است. بروجرود کاروانسرا و بازار معروف ندارد در سال ۱۳۳۲ که یکدسته ژاندارم ۱۲۰۰ نفری در تحت ریاست مائور شولدبرند سوئدی بروجرود اعزام شدحصاری بمبلغ ۲۷ هزار تومان دور شهر ساخته اند که پس از دو سال رو بخرابی گذاشت. در سمت مشرق شاه آباد مخروبه تل خاکی است معروف بتل رومیان. این قلعه مخروبه در عهد سلطنت شاپور ذوالاكتاف بدست اسرای رومی ساخته شده اگرچه معروف است مخصوصاً برای اقامت خودشان بامر پادشاه ایران ساخته اند ولی بعقیده بنده بر حسب اشفیاتی که شده و چاه آبی که در قلعه آن تپه دیده میشود این قلعه یک عمارت باشکوه و قلعه نظامی بوده است والا برای اسرا چنین دستگاه باشکوهی ساخته نمیشود، در هر حال پس از اتمام این عمارت است که شاپور به بنای پلهای چالانچولان و خرم آباد و کلیه پلهای قدیمه که در لرستان و عربستان دیده میشود امر داده است.

اطراف بروجرود خیلی باصفا و خوش منظر است دارای باغهای متعدده میباشد که باصطلاح اهالی تکیه می گویند این تکیه ها تمام بشکل شاله های سویس و عموماً

لزوم تعیین و اصلاح اوزان

نواقص تجارت و فلاح - خسارت تجار و زارعین - جلوگیری از آن -

خسارت خواهد بود - که مثلا پنجاه من جنس خود را تحویل خریدار می نماید در صورتیکه هر میزانی پنج الی شش سیر بلکه زیاده تر مال خود را بواسطه انتخاب سنگ خریدار زیاده داده است - واقعا وقت آور است - يك نفر زارع بدبخت پس از یکسال متمادی زحمت و مشقت برای بدست آوردن حاصل دست رنج خود در موقع فروش بایستی علاوه بر میزانی حقیقی آن شهر معمولا هر پنجاه من بار را پنج شش من علاوه تر تحویل خریدار بی انصاف نماید!

از طرف دیگر مشاهده حال یکفر مسافر خارجی که آشنا بزبان فارسی نیست، از شمال مملکت وارد و از طرف جنوب خارج میشود کفایت، که در هر شهری علاوه بر اختلاف لسان از قبیل ترکی و فارسی، طهرانی، قمی، کاشانی، اصفهانی، و شیرازی، و غیره دچار انواع اختلافات دیگر که عمده ترین آن اختلاف اوزان است خواهد گردید - در هر محلی که وارد میشود اقلا چند روز باید توقف و اوقات خود را صرف آشنا شدن به اصطلاحات اوزان و میزان نماید و بعد از اینکه حرکت و بمحل دیگر ورود نمود کلیه معلومات آن از میان خواهد رفت - زیرا محل جدید اوزان و اصطلاحات دیگری را دارا است که ابعاد طرف نسبت با محل قبل نمیشد.

آیا برای هر فردی از اهالی مملکت ما مراتب فوق شرم آور نمیشد؟ در صورتیکه هر یک از ما مسافرت به هر قطعه از اروپا نمائیم با مختصر آشنائی بزبان اهل آن مملکت - سرتاسر آنرا دارای میزان واحد معینی بدون تفاوت وزن و اختلاف اصطلاحات خواهیم یافت. بدیهی است هرگاه بخواهیم معایب و مفاسدیکه

از اختلاف اوزان و اصطلاحات آنان در مملکت حادث میگردد و مخصوصا باعث خسارت کلی برای تجار محترم و زارعین بدبخت میشود شرح دهیم باعث تطویل مطلب و مجله فلاح و تجارت کنجایش انرا ندارد بنا بر این

يك نقص عمده برای تجارت و فلاح مملکت همانا اختلاف اوزان و اصطلاحات آن در کلیه شهرها است - زیرا هرگاه یک نفر تاجر بخواهد با ولایات داخله مملکت مشغول داد و ستد گردد محتاج به چندین نفر منشی بصیر است که از میزان اوزان و اصطلاحات آن ولایات بخوبی مستحضر باشند - چنانچه مال التجاره معتبر زیاد از چند ولایت طلب نماید ناچار به تحصیل اطلاعات کافی از میزان وزن و اصطلاحات هر محلی خواهد بود - مثلا در طهران (سیر) و در اصفهان (نار) و در فارس (وقه) میگویند - چنانچه یکمن اصفهان مساوی (۸۰) سیر و یکمن شیراز مساوی (۴۵) سیر و یکمن همدان مساوی (۵۰) سیر و یکمن طهران مساوی (۴۰) سیر است و قس علیهذا در هر شهری یکنوع وزنی معمول است که علاوه بر تفاوت میزان و تفاوت اصطلاحات آن بسی قابل توجه است - مسلما با چنین اختلافات زیاد تاجر هرگاه دارای سرمایه قابلی است طبعا محتاج به تعدد منشی است و هرگاه چندان سرمایه نداشته باشد لابد مال التجاره خود را کور کوران طلب نموده بعد از ورود صورت حساب آنرا بدست گرفته چندین روز در صد بدست آوردن یک نفر مطلع از اصطلاحات و میزان اوزان آن محل خواهد بود - ملاحظه میفرمائید چقدر باعث اتلاف وقت و بلکه بواسطه عدم بصیرت کامله باعث خسارت آن تاجر خواهد گردید.

علاوه اوزان هر محلی هم در همان ولایت دارای اختلافات کلی است که در مرکز شهر یکنوع وزن معمول و در دهات و قصبات انواع دیگر متداول است و غالب آن سنگ هائی است که هر کس موافق میل خود تعیین نموده است - چنانچه اکثر کسبه برای خرید خود سنگی و برای فروش سنگ دیگر انتخاب نموده اند و هر یک تفاوت کلی با دیگری دارد بدیهی است اقدامات مذکور برای زارع بدبخت بیچاره بی اطلاع چقدر باعث

شود - و یا اینکه اجرای چنین تصمیمی از داخله مملکت دچار اشکال گردد - بلکه به مقیده این بنده صرف نظر از رفع عیب باین بزرگی در مملکت - ممکن است بوسیله اینکه در آتیه ذکر خواهد شد يك محل عایدی برای خزانه دولت فراهم گردد - که عموم افراد مملکت هم بانها ارتباط میل استقبال نمایند . (*)

محمد علی اصفهانی

(*) این وزارتخانه پس از مذاقه کامل در مسئله اوزان و مقادیر لایحه دایر به تغییر و اصلاح اوزان مطابق سلسله اوزان متداوله در ممالک متضمنه تهیه نموده عنقریب از تصویب هیئت وزراء عظام گذرانده باطلاح عموم رسانده و بموقع اجری خواهد گذاشت .

بمختصر شرح فوق قناعت نموده فقط توجه وزیر فلاح و تجارت را جلب و استدعای عاجزانه مینمایم : هرچه زودتر کمسیونری از اشخاص بصیر و مطلع اهل فن تشکیل نموده میزان واحدی که دارای اعشاری کامل و اسامی معین بدون تفاوت باشد برای سر تاسر مملکت بدون اختلافات تعیین فرمایند که پیش از این باعث خسارت تجار و زارعین بدبخت نشود .

تصور نمیکنیم اصلاح مذکوره در اوزان مملکت محتاج بقوه فوق العاده و باوجه زیادی و یا اینکه مواقع خارجی در جلو داشته باشد که ممکن نگردد اقدام

صنعت قالی بافی، ایران (بقیه)

رنگهای مصنوعی

مشتقات آلزارین Alizarine و آنتراسن Anthracène و آنترا کینون Anthraquinone

نیل مصنوعی از هر حیث به نیل طبیعی شبیه است و مزیت آن اینست که صاف تر بوده و در مقابل اندیکوتین Indigotine ماده ملونه عامله مشترک که مواد مخلفه است و مخصوصاً از جهت نشر کردن کم دوامی آن محسوس می باشد .

•••

اقسام الوان تیره که با مختصات قالی ایران موافق بوده و از این رنگها بدست میاید قابل تعداد نمیشاند و بدیهی است که در آتیه بدون هیچ گونه کوشش جانشین تمام مواد ملونه که تا امروز متداول بوده است خواهند گشت .

سهولت استعمال و شباهت طریقه بکار بردن آنها با الوان نباتی و مزایای اقتصادی که طبعاً بعد از جنگ خواهند داشت برتری آنها را قطعی خواهد ساخت . تا کنون این الوان را فقط بعضی دارالتجاره های اروپائی که در ایران به قالی بافی اشتغال داشته استعمال نموده اند زیرا که روسای این تجارت خانه های عمده

انتشار خطرناک رنگهای مصنوعی که در این مملکت بالوان آنبلین معروف شده اند و از میان رفتن طریقه های رنگ ریزی بوسیله الوان نباتی طبیعتاً باعث شده است که مشتقات مصنوعی که از طبقه الوان آلزارین و آنتراسن و آنترا کینون و جزو رنگهای ثابت کننده و مشتقات نیل شناخته میشوند در ایران رواج یافته اند .

در میان این طبقات جدید الوانی هستند که نه فقط از جهت دوامی که برای قالی ایران لازم است کامل میباشند بلکه این مزیت را نیز دارند که در روی پشمهای ایران الوانی تولید میکنند که بکلی شبیه برنگهای نباتی هستند .

از حیث تشکیل بین رنگهای طبیعی و مشتقات مصنوعی قطران زغال سنگ شباهت تامی نیز هست که قابل ذکر میباشد .

رنگ قرمز آلزارین مثلاً یکی از مشتقات بلا واسطه آلزارین میباشد در صورتیکه ماده ملونه عامه روناس نیز آلزارین است .

در موقعیکه دخل و خرج خود را حساب کرده اند برتری تردید ناپذیر این رنگها را مشاهده نموده اند و بعلاوه ملفت شده اند که حسن استقبالی که در اروپا از قالیهای رنگ شده با الوان مزبوره میشود برفوق انتظار و آمال ایشان است .

انتشار الوان مصنوعی در ایران تا بحال بخودی خود بوده ولی بواسطه وضعیت فعلی استعمال آنها فوق العاده کم شده است .

علت العلل قبویت فوری این رنگها در تمام ممالک مخصوصا بواسطه سهولت استعمال فوق العاده ، غلظت بسیار و شفافیت قابل ملاحظه آنهاست .

این خصوصیات را که رنگ رزهای ایرانی در استعمال مواد طبیعی که نشر کردن آنها خیلی کم است هرگز نیافته اند الوان مزبوره را برتری حقیقی بخشیده است .

بعلاوه رنگ آمیزی با الوان آلیزارین از هر حیث به رنگ ریزی بارنگهای نباتی شبیه است و فقط اختلاف در این جا است که استعمال رنگهای مصنوعی محتاج به هیچ یک از عملیات طولانی و مفصلی که بدون آنها بکار بردن الوان طبیعی متعذر است نیست .

••

استعمال رنگ های مصنوعی باعث کاوشهای متعدد شده است که بدان وسیله مقتضیات کنونی قالی ایران را بدست آورند .

مقتضیات قالی ایران به نظریات ذیل تکیه دارد .

۱ (رنگهایی که ورود آن بداخله مملکت مجاز است باید در مقابل روشنائی و آب و شست و شو استحکام مخصوصی داشته باشند .

۲ (رنگهایی که جدیدا وارد این مملکت شده اند باید حتی المقدور بتوانند جانشین الوان طبیعی که منسوخ شدن آنها روز بروز محسوس تر است بشوند یعنی باید رنگهای آنها شبیه بهم بوده استعمال آنها بیك ترتیب باشد و بطریقه های متشابه بتوان آنها را بکاربرد .

••

این ملاحظات قبل از جنک باعث اختلاف نظریاتی

بین ادارات مالیه و کمراکات ایران که مامور حل این مسئله بودند و وزارت تجارت آلمان که ترجمان کارخانجات عمده رنگهای طبیعی بود گشت زیرا که کارخانجات مزبوره فقط این مواد را در عالم بفروش میرساندند .

صنعت گران آلمانی مذکور که از مسئله قالی کم سابقه داشتند اظهار می کردند شرایط ادارات ایرانی درخصوص دوام الوان فوق الذکر کمی اغراق آمیز است .

وراضی نمیشدند که قالی ایران را با قالی مشرق که برای ساختن آن مدت زمانی بود هر قسم رنگ تهیه می نمودند مقایسه کنند .

نظریات مزبوره از روی اشتباه بوده و دلایل ذیل برای اثبات آن کافی است :

۱ (قالی های ازهیر و آسیای صغیر از حیث دوام لطافت ، ظرافت و نقشه های مخصوص شهرت قالی ایران را هرگز نداشته است .

۲ (الوان این قالی ها زنده تر و رنگهای قالی حقیقی ایران خفیف تر و درخشنده تر میباشد .

۳ (نواحی فوق الذکر از حیث رنگ طریقه های علمی تر بکار میبرند . رنگ ریزی قالی های آنها بوسیله ترکیباتی است که با کمال دقت و از روی مهارت از الوان آلیزارین و آیلین بدست میاید .

در ایران که قاچاق و رنگ ساختگی با مهارت تهیه میشود این قسم عملیات دشوار است .

برای حل این مسئله و جلب نظریه مشترکی بین این ادارات مختلفه ، دولت آلمان بسمت نمایندگی کارخانجات مزبوره دکتر پرفسور ه . لانز Dr. Prof. H. Lange مدیر مدرسه عالی کرفلد Créfeld را بایران اعزام داشت تا پس از امعان نظر جدی تصمیم قطعی در این خصوص بشود .

پس از يك ماه عملیات در لابراتواز طهران ، کنفرانس ۱۳ ژون ۱۹۱۴ تشکیل شد که چند نفر از نمایندگان صنعت قالی باقی ایران نیز در آن حضور داشتند

و در خصوص مسائل عمده که راجع به ورود مواد رنگی بایران بود تبادل افکار شده و مراتب ذیل را برای ورود تمام مواد ملونه که برای رنگ آمیزی قالی استعمال میشود قطع نمودند :

✽

دستور برای امتحان دوام در مقابل روشنائی، آب و شست و شوی رنگهایی که ورود آنها به ایران مجاز است :

رنگهایی که کارخانجات آلمانی بایران میفرستند و ورود آنها آزاد است در تحت امتحان علمی واقع خواهند شد .

کارخانجات آلمانی نمونه هایی از این رنگها با دستور حقیقی رنگ آمیزی آنها نزد پرفسور لارژرئیس مدرسه عالی رنگ آمیزی شهر کرفلد فرستاده و مشارالیه امتحانات فوق را بطریقه ذیل عمل خواهد نمود :

همان نمونه هارا با همان دستور های فوق الذکر در همان زمان در لابراتور مرکزی اداره کمرنگات ایران برای تأیید امتحان فوق الذکر در تحت تجربه خواهند آورد .

۱ - تارهایی از پشم را که طول و جنس آنها یکی باشد با این الوان بطوری که سه درجه مختلف : روشن - متوسط و تیره حاصل شود رنگ خواهند کرد که درجه غلظت آنها هم تغییر نکنند .

برای الوان روشن رنگهای ثابت کننده مقداری از کلر Chlore استعمال خواهند نمود که درجه غلظت آن از مقداری که برای الوان متوسط و تیره بکار میبرند کمتر باشد .

۲ - برای دوام در مقابل روشنائی تارهایی را که رنگهای مختلف پیدا کرده اند پس از آنکه بترتیب منظمی بطول آنها افزو دندروی تخته یا مقوای مخصوص می بندند .

از مقوا های ثلاثه مذکوره یکی از آنها را در مجاورت هوا در محلی که حتی المقدور از گرد و خاک مصون باشد میگذارند ، دیگری را در زیر حباب بلوری در روشنائی بطوریکه از باران محفوظ باشد قرار داده و سومی را در محلی که از روشنائی دور باشد میگذارند .

بالاخره برای اینکه اختلاف الوان مقوای فوق که یکی از آنها محفوظ از گرد و خاک ، دیگری مصون از باران و سومی معاف از روشنائی است معلوم باشد اولاً در تابستان مدت یکماه و ثانیاً در زمستان یکماه و نیم سه ربع آنها را می بوشانند بطوریکه روشنائی و گرد و خاک و باران فقط بربک ربع آنها اثر داشته باشد . همچنین این مدت مزبور منقضی شد قسمت دیگری از مقوای فوق الذکر یعنی یک ربع دیگر آنها را عرضه میدارند بطوری که نصف آنها از عوارض خارجی مصون باشد . طول مدت ثانوی نیز در تابستان یکماه و در زمستان یکماه و نیم خواهد بود .

پس روی هر مقوائی دو قسم پشم رنگ شده موجود خواهد بود :

بعضی یک ماه یا یک ماه و نیم در مجاورت هوا مانده و برخی دو ماه یا سه ماه در هوا بوده اند .

۳ - برای امتحان دوام در مقابل شست و شو نمونه هایی از الوان تیره - متوسط و روشن روی پشم و پنبه و ابریشم رنگ میزنند .

سپس آنها را بدون اینکه فشاری وارد آید در محلولی از آب مقطر که برای هر یک لیتر آب چهار گرم صابون نسجی خوب و یک گرم قلیای متبلور در آن ریخته باشند با هم شسته و تکان میدهند .

این امتحان در مدت نیم ساعت با درجه حرارتی که ۴۰ درجه سانتیگراد باشد (متها درجه حرارتی که قابل تحمل قوه لامسه است) طول خواهد کشید - بعد تارهای مزبور را مدت شش ساعت در آب جاری گذارده بدین طریق شست و شو خواهند نمود .

میتوان بجای آب مقطر آب چاه یا آب جاری استعمال کرد . در این صورت مقدار صابون باید زیادتر باشد یعنی بقدری باشد که برای خنثی کردن املاح آهنک و مانیزی Magnésie (قسمی از طباشیر معروف به طباشیر فرانکی) کفایت کرده و سپس محلولی از صابون که در مقابل هر یک لیتر آب چهار گرم صابون داشته باشد بدست آید .

تارهایی را که بطریق فوق در تحت امتحان

à la disposition de l'administration des échantillons de ce produit accompagnés de l'analyse chimique. Comme ce savon peut, avec le temps se dessécher, il sera livré en blocs de 500 grammes.

Le poids de ces blocs établira facilement la quantité d'eau perdue, de sorte que si, par exemple, un bloc de 500 gr. ne pesait à son arrivée que 450, les essais s'effectueraient non plus avec 4 gr. mais avec 3 gr. 6.—

Téhéran, le 13 Juin 1914

S.) Prof. Lange.

E. Vahrenkampf.

**
**
**

Ingénieur:
VAHRENKAMPF

Pour la traduction persane voir page: 204

در آورده اند بخوبی خشک کرده از هر کدام آنها یک قسمت بر داشته و قسمت دیگر را دو باره بهمان شکل شست و شو خواهند داد .

بالاخره بدین ترتیب از تارهای فوق الذکر بعضی یک دفعه در تحت امتحان در آمده و برخی دو دفعه آزمایش شده اند .

رنکهایی را که بدین ترتیب امتحان نموده اند نباید در روی یشم الوان آنها نشر کرده باشد (نشر رنگ بر روی پنبه چندان مهم نیست) .

برای اینکه اداره گمرکات هر وقت که لازم بداند پس از این نیز بهمین ترتیب امتحانی بجا آورد لازم است صابون نسجی که موسوم به Crefelder-Selfenfabrik Stockhausen میباشد استعمال کنند چه خواص این صابون مشهور و طریقه ساختن آن هرگز تغییر نمیکند . برای این کار نمونه از صابون مزبور و صورت تجزیه شیمیائی آنرا برای اداره مزبوره خواهند فرستاد . چون این صابون ممکن است در طول مدت خشک شود همیشه آنرا به قالبهایی که ۵۰۰ گرم وزن داشته باشند ارسال خواهند نمود . وزن قالبهای صابون مزبور همیشه مقدار ابی را که از آن تلف شده است بدست خواهد داد مثلا اگر یک قالب صابونی که باید ۵۰۰ گرم وزن داشته باشد در موقع ورود بیش از ۴۵۰ گرم وزن آن نیست امتحانات فوق را بجای آنکه با چهار گرم آب بجا آورند با سه گرم و شش دسیکرم معمول خواهند داشت .

طهران ۱۳ ژون ۱۹۱۴

امضای واهر نکامف

امضای پرفسور لائز

واهر نکامف مهندس

عضو فنی وزارت فلاح و تجارت و قواید عامه

متن فرانسه این مقاله در صفحه ۲۱۰ درج است

L'Ecole Supérieure de Teinture et d'Apprêts de Crefeld, à qui les maisons allemandes feront parvenir des échantillons de ces colorants ainsi que les procédés exacts de teinture, se chargera de cet examen qui sera pratiqué de la manière suivante: Les mêmes échantillons et procédés seront transmis en même temps à l'administration centrale des douanes pour lui permettre de faire procéder à un contre-examen quand elle le jugera utile.

1. Des écheveaux de longueur déterminée de laine uniformément filée, seront teints à l'aide de ces colorants en 3 tons différents: clair, moyen et foncé, le plus possible à concentration égale.

Pour ce qui concerne les tons clairs de la classe des colorants à mordants, l'examineur se servira d'une quantité de chrome moins forte que pour les tons moyens et foncés.

2. POUR LA SOLIDITÉ A LA LUMIÈRE.

3 même écheveaux de tons différents seront, après étirage bien régulier, enroulés sur des cartons ou planchettes appropriés.

De 3 de ces cartons ainsi préparés, le premier sera exposé au dehors dans un endroit exempt le plus possible de poussière, le second exposé sous verre à la lumière de façon à être préservé de la pluie, le troisième conservé dans un endroit à l'abri de la lumière.

Afin que la différence de couleur de ces cartons, les uns exposés à la lumière et aux intempéries, les autres à la lumière seule, soit directement visible, on les recouvrira aux $\frac{3}{4}$ d'abord durant 1 mois en été, 1 $\frac{1}{2}$ mois en hiver; de cette façon la lumière et les intempéries n'agiron; que sur les parties non recouvertes. Ce premier temps d'exposition écoulé, on mettra à découvert une nouvelle partie des échantillons, soit une bande d' $\frac{1}{4}$ en plus, de façon à ce que la moitié soit soumise à l'essai de solidité.

La durée de l'exposition sera de nouveau d'un mois durant l'été et de 1 $\frac{1}{2}$ mois durant l'hiver.

Sur chaque carton se remarqueront donc 2

espèces de bandes différentes;

Les unes exposées 1 mois ou 1 $\frac{1}{2}$ mois

Les autre exposées 2 mois ou 3 mois.

3.—Pour l'examen de la solidité au lavage, on tressera des échantillons de tons clairs, moyens et foncés avec de la laine blanche, du coton blanc et de la soie blanche.

Ainsi préparées, les teintures seront lavées et en même temps remuées, sans toutefois subir un foulage, dans une solution en eau distillée de 4 grammes d'un bon savon textile par litre et 1 gramme de soude cristallisée.

L'essai sera prolongé $\frac{1}{2}$ heure à la température de 40 °C. (température maximum supportable au toucher). Les tresses seront ensuite soumises à l'eau courante et de cette façon rincées.

On pourra remplacer l'eau distillée par l'eau de puits ou l'eau courante. Dans ce cas on utilisera une quantité de savon plus forte, c'est-à-dire nécessaire pour neutraliser tout d'abord les sels de chaux et de magnésie, et former ensuite une solution savonneuse (Solution limpide avec eau distillée) à raison de 4 grammes de savon libre par litre

Les tresses ainsi soumises à l'examen No 5 seront parfaitement séchées: on conservera de chacune d'elles une partie, l'autre sera de nouveau soumise au même examen de lavage.

Finalement donc quelques unes de ces tresses auront subi une fois l'épreuve de solidité, lavage et eau, les autres 2 fois.

LES COLORANTS EXAMINÉS DE CETTE FAÇON NE DEVRONT pas avoir dégorgé sur la laine. (Les dégorgeages sur coton sont moins importants).

Pour permettre à l'administration des douanes lorsqu'elle le jugera nécessaire, de pratiquer un examen ultérieur aux conditions identiques, il est à recommander d'utiliser un savon textile de la "Crefelder—Seifenfabrik Stockhausen" reconnu pour ses bonnes propriétés et comme étant toujours livré identique, et de mettre

pureté remarquable.

Ces qualités que les teinturiers indigènes n'ont jamais pu trouver en maniant les ingrédients naturels dont le rendement est des plus ingrats leur donne une véritable supériorité. La teinture des couleurs d'Alizarine ressemble d'autre part en tous points à la teinture des colorants végétaux avec cette différence que leur manutention n'exige aucune de ces préparations lentes, parfois très compliquées, sans lesquelles le rendement des produits végétaux n'est assuré.

*
**

L'introduction de ces colorants synthétiques a donné lieu à un travail de recherches amené par les exigences actuelles du tapis persan.

Ces exigences reposaient sur les points suivants:

1°/ Les couleurs dont l'entrée dans le pays peut être autorisée doivent répondre à des solidités toutes spéciales à la lumière, à l'eau et au lavage.

2°/ Les colorants nouvellement introduits doivent pouvoir remplacer dans la mesure du possible les ingrédients naturels dont l'abandon se fait journellement sentir; c. à. d qu'ils doivent procurer des tons semblables, pouvoir être nuancés de la même façon, pouvoir être utilisés d'après des méthodes analogues.

Ces considérations donnèrent lieu avant la guerre à des divergences de vue entre les Administrations des Finances et des Douanes persanes, chargées du règlement de ces questions, et le ministère du commerce allemand qui se faisait l'interprète des fabriques importantes de colorants synthétiques tenant à elles seules, le marché mondial de ces produits.

Ces industriels allemands, peu au courant de la question du tapis, prétendaient que les conditions établies par les Administrations Persanes concernant la fixité à exiger des couleurs présentées étaient exagérées.

Ils s'entêtaient à comparer entre eux les tapis de Perse et du Levant pour lequel ils fournissaient, depuis très longtemps déjà, des colorants de toute

nature.

Cette manière de voir était tout à fait erronée; ceci peut se justifier par les points suivants:

1° Les tapis de Smyrne et d'Asie Mineure n'ont pas la réputation de durée, de fixité, d'originalité et de finesse du tapis de Perse.

2° Les couleurs de ces tapis sont plus vives; les couleurs du vrai tapis de Perse sont ternes et brillantes.

3° Ces régions, au point de vue teinture, travaillent de façon plus scientifique; les teintes des tapis sont nuancées par combinaisons bien étudiées de colorants d'Alizarine et d'aniline.

En Perse, où la fraude est très habilement exercée, ce genre de travail est inadmissible.

Afin d'élucider ces questions et d'établir un point de vue commun entre les diverses administrations, le Gouvernement allemand délégua en Perse, comme représentant de ses fabriques, le Dr. Prof. H. Lange, directeur de l'Ecole Supérieure de Crefeld, à l'effet de prendre, après examen sérieux de la question, une décision définitive à ce sujet.

Après un mois de travail au Laboratoire de Téhéran, eut lieu la conférence du 13 juin 1914 à laquelle assistèrent plusieurs représentants de l'industrie persane; on y discuta les questions principales intéressant l'entrée des matières colorantes en Perse et les préceptes suivants concernant les produits tinctoriaux pouvant servir à l'Industrie du tapis y furent arrêtés:

*
**

Préceptes pour les essais de solidité à la lumière, à l'eau et au lavage, des colorants dont l'entrée en Perse est prise en considération:

Les colorants qui ont été présentés par les fabriques allemandes pour l'entrée libre en Perse seront soumis à un examen scientifique.

Monsieur le Professeur Lange, Directeur de

Revue

Agricole et Commerciale

1ère année

N° 11

24 Août 1918

L'industrie du tapis de Perse. (suite)

Les dérivés d'alizarine, d'antracène et d'antraquinone.

La propagation dangereuse des colorants basiques et acides que l'on a l'habitude de désigner ici sous le nom d'aniline et l'abandon des procédés de teinture à l'aide des couleurs végétales ont naturellement contribué à l'introduction en Perse des dérivés synthétiques choisis dans la classe des colorants d'alizarine, d'antracène et d'antraquinone, colorants à mordants et dérivés d'indigo.

Parmi ces nouvelles classes se trouvent des couleurs non seulement irréprochables au point de vue des solidités qu'exige le tapis de Perse mais qui jouissent de l'énorme avantage de procurer sur les diverses laines indigènes des tons exactement comparables à ceux que fournissent les colorants végétaux.

Il existe d'ailleurs, quant à leur constitution des ressemblances marquées entre les couleurs naturelles et les dérivés synthétiques du goudron de houille qui nous intéressent.

LE "ROUGE D'ALIZARINE" par exemple est un composé direct d'alizarine, tandis que le principe colorant de la garance est également l'alizarine.

L' "INDIGO ARTIFICIEL" ressemble en tous points à l'indigo naturel; il a l'avantage d'être beaucoup plus pur et de ne pas renfermer à côté de l' "INDICOTINE", principe colorant commun, des matières diverses, de nature à amener, surtout au point de vue rendement, une dépréciation sensible du produit.

*
**

Les variétés de tons ternes s'harmonisant avec le caractère du tapis indigène que ces colorants permettent d'obtenir, sont innombrables et il est évident qu'il remplaceront dans l'avenir sans le moindre effort tous les produits tinctoriaux jusqu'à présent utilisés,

Leur facilité d'emploi, l'analogie entre leurs procédés d'utilisation et ceux des colorants végétaux, et les avantages économiques que nécessairement ils présenteront après les hostilités décideront de la préférence qui leur sera accordée.

Jusqu'à présent ces colorants n'ont été adoptés que par quelques firmes européennes s'occupant en Perse de la manufacture des tapis parce que les directeurs de ces importantes maisons en établissant leurs prix de revient ont reconnu la supériorité incontestable de ces produits; ils ont remarqué en outre que l'accueil fait à l'étranger aux tapis fabriqués d'après les nouvelles méthodes, répondait parfaitement à leur attente.

*
**

La propagation en Perse de ces produits synthétiques s'est effectuée d'elle-même jusqu'à présent mais elle a été considérablement ralentie à cause des événements actuels.

La cause principale de leur adoption rapide dans tous les pays réside surtout dans leur facilité extraordinaire d'emploi, leur forte concentration et leur